

SANAYİDE UMUT VEREN TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM

'ISO 500' araştırmasında ilk 10 şirket değişmedi. Yapılan araştırma, şirketlerin yüksek katma değerli ürünler üretme gayretinde olduğunu ortaya koydu. Sanayide yüksek teknolojinin payı yüzde 3,6'dan 5,3'e çıkarken Ar-Ge harcamaları da arttı.

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının sonuçları açıklandı. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan araştırmaya göre, 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi. İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi. Geçen yıl 56 şirketin **ISO 500**'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. Bu arada, isminin açıklanmasını istemeyen şirket ise 20 oldu.

14 YILIN EN İYİSİ
ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükseltilerinin yanı sıra ihracat gelirlerinden etkili olan döviz

kurlarındaki artış rol oynadı. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi. **ISO 500**'ün faaliyet kâr oranı 2018 yılında 1,3 puan iyileşerek yüzde 10,9'a yükselirken, yapılan araştırma şirketlerin yüksek katma değerli ürünler üretme gayretinde olduğunu ortaya koydu.

KATMA DEĞER ARTTI
Katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4,9 puan azalarak yüzde 35 ol-

du. Araştırmada sevindirici gelişme; orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payının 2017 yılında yüzde 20,2'ye yükselmiş olması oldu. Yine yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı da yüzde 3,6'dan 2018 yılında yüzde 5,3'e çıktı. Orta yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı ise yüzde 23,8'den 2018 yılında yüzde 27,5'e yükseldi. Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018 yılında 276'ya yükseldi. Böylece firma sayısı 2012 yılından bu yana en yüksek

seviyeye ulaştı. Ar-Ge harcamaları da yüzde 10,5 oranında artarak 3,8 milyar TL'ye yükseldi.

TMSF'DEN 9 ŞİRKET

Araştırmaya göre **ISO 500**'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Bu performansla bağlı olarak **ISO 500**'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi. Fetullah Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynas Cida, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal, Küçükbay Yağ ve Naksan Plastik de **ISO 500**'de yer aldı.

VERİLER UMUT VERİCİ

ISO 500-2018 yılı araştırmasının ortaya koyduğu önemli sonuçlardan birinin, sanayinin teknoloji yoğunluğuna ilişkin veriler olduğuna dikkat çeken **ISO Başkanı Bahçivan** "Yaratılan katma değer içinde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payı yüzde 3,6'dan 2018'de yüzde 5,3'e çıktı. Bunu çok değerli ve anlamlı buluyoruz. Sanayimizin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerle dönüşüm ihtiyacı sürmekle birlikte, bu veriler bize gelecek için umut verici" dedi.

Üretim dışından 55.8 milyar kazandı

VERGİ öncesi dönem kâr yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl **ISO 500**, 107,8 milyar TL'lik faaliyet kârı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan giderler ise 214,2

milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyet dışı net gelir elde edildi. **ISO 500**'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti.

ISO 500'ü, Başkan **Erdal Bahçivan** (sağda) ve Başkan Yardımcısı **İrfan Özhamaratlı** açıkladı.

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

Sıra no. 2018	Sıra no. 2017	Kuruluş	Üretimden satışlar (Milyar TL)
1	1	TÜPRAŞ	79,0
2	2	Ford	31,0
3	3	Toyota	23,6
4	5	Oyak-Renault	20,2
5	4	TİFAŞ	17,1
6	6	Arçelik	16,5
7	7	İsdemir	15,7
8	8	Erdemir	13,7
9	9	Kıdış	11,9
10	10	Hyundai Assan	11,0
11	14	Colakoglu Metalurji	10,4
12	12	Mercedes-Benz	9,1
13	13	PETKİM	7,8
14	15	Vestel Elektronik	7,7
15	20	Aselsan	7,5
16	16	İst. Altn Raf. A.Ş.	7,5
17	17	BSH Ev Aletleri	7,3
18	11	Aygaz	6,9
19	22	Borçelik	6,3
20	19	Tosçelik	6,0
21	23	Vestel Beyaz Eya	5,9
22	28	TİSAŞ	5,9
23	24	KARDEMİR	5,5
24	30	Er-Bakır	5,4
25	21	Unilever	5,3
26	26	Sarkıysan	5,2
27	32	Eti Maden	4,7
28	27	Bosch A.Ş.	4,7
29	36	Eren Enerji	4,6
30	33	Kroman Çelik	4,6
31	31	Milanoğaz	4,5
32	38	Assan Al	4,4
33	18	ELİAŞ	4,4
34	41	Baştaşı Metalurji	4,1
35	35	Yücel Boru	3,9
36	47	İsdemir	3,9
37	34	Eti Gıda	3,9
38	25	T. Şeker Fab. A.Ş.	3,8
39	45	Emerjisa	3,7
40	37	Phisla	3,7
41	39	AKSA	3,6
42	38	TİHO	3,6
43	36	Diler Çelik	3,5
44	43	Konya Şeker	3,4
45	51	Yıldız Entegre	3,4
46	40	Kastamonu Entegre	3,4
47	49	Hayat Kimya	3,2
48	29	Türk Traktör	3,2
49	87	Otokar	3,2
50	42	Coca-Cola A.Ş.	3,1
51	44	İpragaz A.Ş.	3,1
52	62	Borusan	3,0
53	50	T. Kömür İht. K.	3,0
54	61	Kaptan Demir Çelik	3,0
55	46	MMK Metalurji	2,8
56	56	BİRSA	2,8
57	59	Modern Karton	2,7
58	54	SİTAŞ	2,7
59	52	Banvit	2,7
60	71	Kıdış Elektrik	2,6
61	79	BMC Otomotiv	2,6
62	72	ASAŞ	2,6
63	69	Eti ve Süt Kurumu	2,5
64	66	Yazıcı Demir Çelik	2,5
65	48	Nadir Metal Raf.	2,5
66	60	Honda Türkiye	2,5
67	70	Erdemir Çelik Serv.	2,4
68	74	Yeşilyurt Demir Çelik	2,4
69	84	MAN Türkiye	2,4
70	63	Borusan Term.	2,4
71	77	Soda Sanayii	2,4
72	-	Tosyalı Toyo Çelik	2,4
73	83	Bosch Termoteknik	2,3
74	-	Posco Assan	2,2
75	80	Koç Metalurji	2,2
76	75	Narmet Gıda	2,2
77	78	Sasa Polyester	2,2
78	86	Ekinçiler D. Çelik	2,1
79	-	-	2,1
80	85	Gülşan Sentetik	2,1
81	90	Tatmetal	2,1
82	92	JTI Tütün Ürünleri	2,0
83	96	Köksan Pet ve Plastik	2,0
84	-	Kazan Soda	2,0
85	75	ROKETSAN	2,0
86	67	Senpilik	2,0
87	88	Goodyear	1,9
88	145	Atakaş Çelik	1,9
89	114	Asil Çelik	1,9
90	65	Alfas Enerji	1,8
91	65	Çaykar	1,8
92	139	Bünge Gıda	1,8
93	53	Abaloğlu Yem-Soya	1,8
94	121	İndorama Pet San.	1,8
95	81	C.P.S. Standart Gıda	1,8
96	76	Sanko Tekstil	1,8
97	134	Abdi İbrahim İlaç	1,8
98	95	Peltas	1,8
99	94	Autoliv Cankor	1,8
100	105	Kıpaş Mensucat	1,7

TÜSİAD'IN PATRONLARI YÜKSELİŞTE

ISO 500 listesi, **TÜSİAD** üyelerinin son yıllaraki yükselişine de gözler önüne serdi. Başkan Recep Tayyip Erdoğan, **ISO 500** Yık Başkanı Tuncay Özilhan'ın iki hafta önce İstanbul seçiminin yenilenmesinden kaygı duydukları yönündeki açıklamalarına, "Ben sizin 12 yıl önce durumunuzu, bugünkü durumunuzu da biliyorum" diyerek tepki göstermişti. **ISO**'nun 12 yıl önce açıkladığı liste ile dün açıklanan

liste karşılaştırıldığında 500 şirketin toplam kâr 13 milyardan 63 milyara çıkarken büyüme hızında **TÜSİAD** üyeleri dikkat çekti. Tuncay Özilhan'a ait Coca Cola İçecek'in 2006'da 891 milyon lira olan üretimden satışları 2018'de 3,1 milyar liraya çıktı. Bu süreçte Anadolu Efes'teki büyüme 2 kat olurken Anadolu Isuzu ise 3 kat büyüdü. Bu şirketin satışları 289 milyon liradan 1 milyar liraya ulaştı. **TÜSİAD** camiasında en hızlı büyüme ise Koç Grubu'nda oldu. **TÜPRAŞ** satışlarının 12 yılda 18 milyardan 79 milyara çıktığı. Bu şirketin 12 yıl önceki yıllık kâr ise 884 milyon lira iken bugün 3,9 milyar liraya ulaştı. Aynı dönemde kârını 2 kat artıran Ford ise satışlarını 12 yılda 5,6 milyar liradan 31 milyar liraya çıkardı. Kârını 460 milyon liradan 1,1 milyara ulaştıran Arçelik de satışlarını 3,8 milyardan 16,5 milyara ulaştırdı.